

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد علوم و تحقیقات

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان شناسی همگانی (M.A)

موضوع

«بررسی تطبیقی ابزار انسجام در گفتار سالمندان عادی و مبتلا به آلزایمر
در زبان فارسی»

استاد راهنما

دکتر ارسلان گلفام

استاد مشاور

دکتر آزیتا افراشی

نگارنده

مریم شهابی

سال تحصیلی 1387-88

«فهرست مطالب»

1	چکیده
	فصل اول: کلیات بررسی
3	1-1 مقدمه
4	1-2 اهمیت موضوع مورد مطالعه
4	1-3 اهداف پژوهش
4	1-3-1 اهداف کاربردی پژوهش
4	1-4 پرسش های پژوهش
5	1-5 فرضیه های پژوهش
5	1-6 روش انجام پژوهش
5	1-7 تعریف اصطلاحات
	فصل دوم: چارچوب نظری و مطالعات پیشین
7	1-2 مقدمه
9	2-2 چارچوب نظری پژوهش
9	2-3 زبان شناسی نقش گرا
10	2-4 گفتمان
13	2-4-1 بعد شناختی گفتمان
14	2-4-2 تحلیل گفتمان
16	2-4-3 واحد تحلیل گفتمان
17	2-4-4 اهداف تحلیل گفتمان
17	2-5 ابزار انسجام
18	2-5-1 ابزار انسجام دستوری
19	2-5-2 ابزار انسجام واژگانی
21	2-5-3 مروری بر پایان نامه های انجام شده در باب انسجام در زبان فارسی
23	2-6 عصب شناسی زبان
25	2-6-1 سوالات بنیادی عصب شناسی زبان
25	2-6-2 تاریخچه مطالعات عصب شناسی زبان
26	2-6-2-1 عصب شناسی زبان در دوران باستان

- 27.....2-2-6-2 دوره رنسانس
- 27.....3-2-6-2 مطالعات نوین در عصب شناسی زبان
- 29.....3-6-2 دیدگاه های مطرح در عصب شناسی زبان
- 31.....4-6-2 مروری بر مطالعات انجام شده در عصب شناسی زبان در زبان فارسی
- 31.....7-2 زبان و مغز
- 32.....1-7-2 مغز انسان
- 32.....1-1-7-2 ساختار مغز
- 33.....2-1-7-2 نواحی زبانی و عملکرد آنها
- 35.....1-2-1-7-2 نواحی زبانی
- 37.....2-7-2 اختلالات زبانی
- 37.....8-2 دمانس
- 38.....9-2 بیماری آلزایمر
- 39.....1-9-2 آلزایمر در طول تاریخ
- 40.....2-9-2 نخستین آشنایی با آلزایمر
- 41.....3-9-2 علائم بیماری آلزایمر
- 45.....4-9-2 علت شناسی بیماری آلزایمر
- 45.....1-4-9-2 توصیف علمی
- 46.....2-4-9-2 پلاک های آمیلوئید و گره های رشته ای در مغز
- 47.....5-7-2 نحوه ی تشخیص بیماری آلزایمر
- 48.....6-9-2 فاکتورهای خطرزای بیماری آلزایمر
- 51.....7-9-2 مراحل بیماری آلزایمر
- 55.....8-9-2 اختلالات ناشی از بیماری آلزایمر
- 55.....1-8-9-2 اختلالات زبانی بیماری آلزایمر
- 56.....2-8-9-2 اختلالات غیر زبانی بیماری آلزایمر
- 58.....9-9-2 پیشگیری از بیماری آلزایمر
- 60.....10-9-2 مروری بر مطالعات انجام شده در باب اختلالات زبانی بیماران آلزایمر فارسی زبان

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

- 63.....1-3 مقدمه
- 63.....2-3 نوع مطالعه
- 63.....3-3 جمعیت مورد مطالعه
- 64.....4-3 متغیرهای پژوهش
- 65.....5-3 روش نمونه گیری
- 65.....6-3 زمان و مکان اجرای پژوهش
- 65.....7-3 روش جمع آوری داده ها
- 66.....8-3 تهیه و تدوین آزمون ها
- 66.....1-8-3 آزمون تشخیص توانایی های کلامی
- 67.....2-8-3 آزمون گفتار آزاد
- 68.....3-8-3 آزمون توصیف داستان مصور
- 68.....1-3-8-3 آزمون توصیف داستان دزدی کلوچه
- 68.....2-3-8-3 توصیف تصاویر متوالی داستان
- 68.....9-3 روش اجرای آزمون ها
- 69.....10-3 روش تجزیه و تحلیل داده ها
- 69.....11-3 مشکلات و محدودیت های پژوهش

فصل چهارم: تحلیل داده ها

- 70.....1-4 مقدمه
- 71.....2-4 توصیف عملکرد دو گروه سالم و مبتلا در آزمون های پژوهش
- 72.....1-2-4 توصیف عملکرد بیماران و گروه کنترل در آزمون تشخیص توانایی های کلامی
- 73.....2-2-4 توصیف عملکرد گروه کنترل در آزمون های اصلی پژوهش
- 74.....1-2-2-4 ابزار انسجام دستوری
- 74.....1-1-2-2-4 ارجاع
- 75.....2-1-2-2-4 پیوند
- 76.....3-1-2-2-4 جایگزینی
- 77.....4-1-2-2-4 حذف
- 78.....2-2-2-4 ابزار انسجام واژگانی

78.....	1-2-2-2-4 با هم آیی
78.....	2-2-2-2-4 تکرار
79.....	3-2-4 توصیف عملکرد گروه بیمار در آزمون های اصلی پژوهش
80.....	1-3-2-4 ابزار انسجام دستوری
80.....	1-1-3-2-4 ارجاع
81.....	2-1-3-2-4 پیوند
82.....	3-1-3-2-4 جایگزینی
83.....	4-1-3-2-4 حذف
83.....	2-3-2-4 ابزار انسجام واژگانی
84.....	1-2-4-4 با هم آیی
84.....	2-2-4-4 تکرار
86.....	3-4 مقایسه عملکرد دو گروه سالم و مبتلا در آزمون ها
86.....	1-3-4 مقایسه عملکرد گروه سالم و مبتلا در آزمون تشخیص توانایی های کلامی
87.....	2-3-4 مقایسه ابزار انسجام دستوری در گفتار دو گروه سالم و مبتلا در آزمون های اصلی پژوهش ...
89.....	3-3-4 مقایسه ابزار انسجام واژگانی در گفتار دو گروه سالم و مبتلا در آزمون های اصلی پژوهش ...
91.....	4-4 یافته های پژوهش

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

98.....	1-5 مقدمه
99.....	2-5 تفسیر و مقایسه نحوه ی بکارگیری ابزار انسجام در گفتار مبتلایان به آلزایمر و سالمندان عادی
100.....	3-5 نتیجه گیری
100.....	4-5 پیشنهادات

فهرست منابع

102.....	فارسی
104.....	انگلیسی
106.....	اینترنتی
107.....	آزمون ها
111.....	نمونه مصاحبه
113.....	فهرست جدول ها

114.....	فهرست نمودارها
115.....	فهرست شکل ها
	واژه نامه
116.....	فارسی به انگلیسی
119.....	انگلیسی به فارسی
122.....	چکیده انگلیسی

چکیده

هدف: موهبت قوه نطق یکی از موضوعاتی است که از دیرباز ذهن بشر را بخود مشغول داشته است. این موضوع زمانی اهمیت بیشتری می یابد که مشاهده کنیم با افزایش سن یا بروز برخی بیماری ها این هبه ی الهی دچار اختلال شده و روبه افول می نهد. عصب شناسی زبان که به ارتباط بین مغز و زبان می پردازد بستر مناسبی جهت مطالعه اختلال های زبانی و ضایعه های مختلفی که می تواند بر قوه تکلم تاثیر گذارد فراهم نموده است. از جمله بیماری های پیچیده ی مغزی بیماری آلزایمر می باشد که تشخیص صد در صد آن فقط پس از مرگ بیمار با نمونه برداری از مغز وی امکان پذیر است. همه ساله روز 21 سپتامبر (31 شهریور) به مناسبت روز جهانی آلزایمر در دنیا مراسم و همایش های مختلفی برگزار می شود. شعار سال 2008 این روز "**No time to lose**" بود. یعنی: "زمانی برای از دست دادن نداریم". در این تحقیق برآنیم تا با مطالعه تطبیقی ابزار انسجام در گفتار مبتلایان به آلزایمر در مقایسه با سالمندان عادی مشوق و آغازگر چنین مطالعاتی در زبان فارسی باشیم که علیرغم سابقه ی نسبتا طولانی این مطالعات در غرب، در زبان فارسی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. بررسی اختلالات احتمالی مختلف در گفتار بیماران مغزی، از جمله سالمندان مبتلا به آلزایمر، گامی بسوی ترسیم دقیق تر رابطه مغز و زبان و نیز درک بهتر و کمک به توانبخشی کلامی این بیماران خواهد بود.

روش بررسی: در این تحقیق که از نوع توصیفی-تحلیلی می باشد، تعداد 6 نفر سالمند عادی و 6 بیمار مبتلا به آلزایمر که از نظر سن، جنس و تحصیلات با گروه بیمار همتا شده بودند مورد مطالعه قرار گرفتند. در این بررسی، سه آزمون شامل: آزمون گفتار آزاد، دزدی کلوچه و توصیف تصاویر متوالی داستان مورد استفاده قرار گرفت. پس از تنظیم آزمون ها، ابتدا با انجام "آزمون کوتاه تشخیص توانایی های کلامی" بیماران واجد شرایط برای اجرای آزمون های اصلی انتخاب شدند. گفتار هر دو گروه ضبط و پیاده سازی گردید. سپس ابزار انسجام موجود در داده های ضبط شده استخراج، و تجزیه و تحلیل داده ها به روش توصیفی-تحلیلی انجام شد. ابتدا تنوع ابزار انسجام دستوری و واژگانی در تمامی داده های حاصل از اجرای آزمون ها استخراج و سپس ابزار انسجام موجود در گفتار بیماران با سالمندان عادی مقایسه گردید. در امر مقایسه و تجزیه و تحلیل، جداول و نمودارهای لازم برای نشان دادن بهتر بکارگیری ابزار انسجام در گفتار دو گروه ترسیم گردید.

یافته ها: نتایج نشان داد که افراد مبتلا به آلزایمر در آزمون تشخیص توانایی های کلامی نمرات کمتری نسبت به سالمندان عادی کسب کردند. این گروه همچنین در بکارگیری ابزار انسجام دستوری و واژگانی با

سالمندان عادی تفاوت دارند. این گروه در بکارگیری ابزار انسجام دستوری، در گفتار خود خطاهای ارجاعی بویژه برون متنی بیشتری نسبت به گروه کنترل دارند. همچنین در بکارگیری ابزار انسجام واژگانی، تکرار واژگانی را بیش از سالمندان عادی بکار می برند.

نتیجه گیری: بیماران مبتلا به آلزایمر نسبت به سالمندان عادی، برای برقراری انسجام در گفتار خود، در بکارگیری ابزار انسجام دستوری و واژگانی دچار اختلالاتی می شوند. این اختلالات در بخش واژگانی جدی تر است و توزیع انواع ابزار انسجام واژگانی در گفتارشان با سالمندان عادی تفاوت آشکاری دارد. همچنین ملاحظات جنسیتی در بوجود آمدن و دامنه ی این اختلالات تأثیری ندارد. اختلالات بوجود آمده در بکارگیری ابزار انسجام در گفتار بیماران مبتلا به آلزایمر قابل بررسی است، هر چند این اختلالات به تنهایی نمی تواند نشانه تشخیص افتراقی چنین بیماری باشد و در این راستا توجه به اختلالات احتمالی در دیگر توانایی های زبانی نیز حائز اهمیت می باشد.

کلید واژه ها: آلزایمر، اختلالات زبانی، انسجام، ابزار انسجام، تحلیل گفتمان، دمانس، عصب شناسی زبان

«A Comparative Study of Cohesion Devices in Normal Age Persian Natives & Those Suffering from Alzheimer's»

Neurolinguistics is the science concerned with the neural mechanisms underlying the comprehension, production and abstract knowledge of language. Studies of language and communication impairments after brain damage are perhaps the most common studies of this discipline.

This study is concerned with the conversational cohesion patterns in normal age (NA) Persian natives and those suffering from Alzheimer's disease (AD). Cohesion is the network of lexical, grammatical, and other relations that provide links between various parts of a text or discourse. Three main tasks were used to assess the impairments of cohesive ties in their discourse: spontaneous speech and two tasks of picture description. Six Alzheimer's patients were participated in the research, were matched for age, sex, and education to six control subjects. AD subjects produced shorter and fewer related sentences than NA. Although NA individuals produced some cohesive errors in the tasks, AD subjects produced more exophoric referent errors in grammatical cohesion devices, and more repetitions in lexical ones than NA. No gender differences were found in producing cohesive errors.

Key words:

Alzheimer's disease, cohesion devices, dementia, discourse analysis, neurolinguistics

By: Maryam Shahabi